

כשרות העופות

הסכין

שר"ע (יר"ד, י"ח, ב):

שיעור הפגימה, כל שהוא...

שר"ע (יר"ד, י"ח, ט):

בדיקת הסכין צריכה אבשרא ואשפרא ואתלת רוחתא; דהיינו שמוליכה ומביאה על בשר אצבעו, ואח"כ מוליכה ומביאה על צפרנו משלש רוחותיה, שהם פיה ושני צדדיה, כדי שלא יהיה בה פגם כלל. ויבדוק לאט ובכוונת הלב, שלא יפנה לבו לדברים אחרים...

שר"ע (יר"ד, י"ח, ג):

צריך לבדוק הסכין קודם שחיטה, ואם לא ברק, לא ישחוט; ואם עבר ולא בדיקה תחלה ואח"כ בדיקה ומצאה יפה, שחיטתו כשרה.

שר"ע (כ"ח, יא):

השוחט בהמות רבות או עופות הרבה, צריך לבדוק בין כל אחד ואחד; שאם לא עשה כן ובדק באחרונה ונמצאת סכין פגומה, הרי הכל ספק נבילות ואפילו הראשונה. הגה: ומי שרוצה להכניס עצמו לספק זה אין צריך לבדוק סכין בין שחיטה לשחיטה. (ת"ה סימן קפ"ד וב"י בשם בעל המאור והרשב"א ועי' ס"ק י"ז).

מ"ב (או"ח, תר"ה, ס"ק ב):

ובמקום שמתקבצים הרבה ביחד ודוחקין זה את זה והשוחטים נעורים כל הלילה בפנים זעופים ואינם מרגישים בסכין מפני רוב העבודה. ויוכל לבוא לידי איסור נבילה טוב יותר לשחוט הכפרות יום או יומים קודם יוה"כ כי כל עשיית הוא זמן לכפרות [פמ"ג ע"ש]. או שישבבו על ראשיהם במעות ותחשב להם לצדקה שלא יהיו נכשלין באיסור נבילה ח"ו. [ומי שיכול ורוצה מן המובחר יקרא השוחט לביתו באשמורת הבוקר וכהיום המנהג בכמה מקומות שהשוחטין נעורים והולכין לבית כל אחד אחר חצות הלילה עד אור היום ולכן מן הנכון שישנו השוחטים מקודם כדי שלא יתעלפו. וכן צריכים להכין כמה סכינים בדוקים ובשעת שחיטה יראה לבדוק בכל פעם ולא יסמוך על מה שבדק תחילה. והנה אף כששוחט בבית בעה"ב הדרך הוא שבאים ג"כ מבע"ב הסמוכים ובפרט כששוחט בביתו באים הרבה שלוחים ביחד עם כפרות ומחמת שצריך לשחוט כפרות הרבה אין הזמן מספיק לבדוק בכוונת הלב כדין י"ב בדיקות וקרוב הדבר שמחמת הנחיצה לא ידקדק היטב בבדיקה...].

מריטת הנוצות

ש"ע (יו"ד, ס"ח, י):

אין מולגין גרייס וטלאים ועופות בכלי ראשון אלא אם כן ניקר את החלב ומלחם. וכן לא יערה עליהם מכלי ראשון. ואם עירה, די בקליפת העור.

בדיקת העופות לאחר השחיטה

חולין ט. אומרת:

בהמה בחייה בחזקת איסור עומרת עד שיודע לך במה נשחטה, נשחטה – הרי היא בחזקת היתר עד שיודע לך במה נטרפה.

ש"ע (יו"ד, ל"ט, א):

אין צריך לבדוק אחר שום טריפות מן הסתם, חוץ מן הריאה צריך לבדוק בבהמה וחייה אם יש בה סרכא (ריב"ש ור"י חביב וע"פ); וכל הפורץ גדר לאכול בלא בדיקה, ישכנו נחש. (קהלת י, ז).
הגה: ונהגו גם כן לנפות כל ריאה, אפילו לית בה ריעותא, (ש"ד סימן צ"ב ובדיקות וע"פ); ובקצת מקומות מקילין שלא לנפחה רק אם היתה בה סרכא עוברת על ידי משמוש, וכן עיקר (רמב"ם פ"א מרדכי וע"פ).

צומת הגידים: ש"ע יו"ד נ"ו, א:

ניטלו צומת הגידין (פי' מקום שהגידין נקשרים יחד, לשון מבעד לצמתך) (שיר השירים ד, א) או שנפסקו, טרפה, אע"פ שכל העצם קיים.

לפי הרמ"א יש חומרה נוספת בצומת הגידים (רמ"א, נ"ו, ט):

ואנו אין בקיאין בבדיקת צומת הגידין של עוף, משום דקשה לבדוק ובקל הוא נטרף, ולכן בכל מקום דאיכא מכה במקום צומת הגידין אפילו אינו רק גפוח ונצרך הדם, מאחר שהיה צריך בדיקה ואין אנו בקיאין בעוף, הוא טריפה (מרדכי פרק בהמה המקשה וא"ו הארוך ואגודה והאחרונים).

תולעים

מכות טו:

אמר אביי: אבל פוטיתא [שרץ המים] לוקה ארבעה; נמלה [שרץ הארץ] - לוקה חמש, משום שרץ השורץ על הארץ; צרעה [שרץ העוף] - לוקה שש, משום שרץ העוף (דברים י"ד).

גודל התולעת

האמת הוא, דלא אסרה תורה במה שאין העין שולטת בו, דלא ניתנה תורה למלאכים, דאם לא כן, הרי כמה מהחוקרים כתבו שגם כל האויר הוא מלא ברואים דקים מן הדקים, וכשהאדם פותח פיו, בולע כמה מהם... ואף אם כן הוא, כיוון שאין העין שולטת בהם - לא כולם הוא.

ערוך השולחן, פ"ד, לו

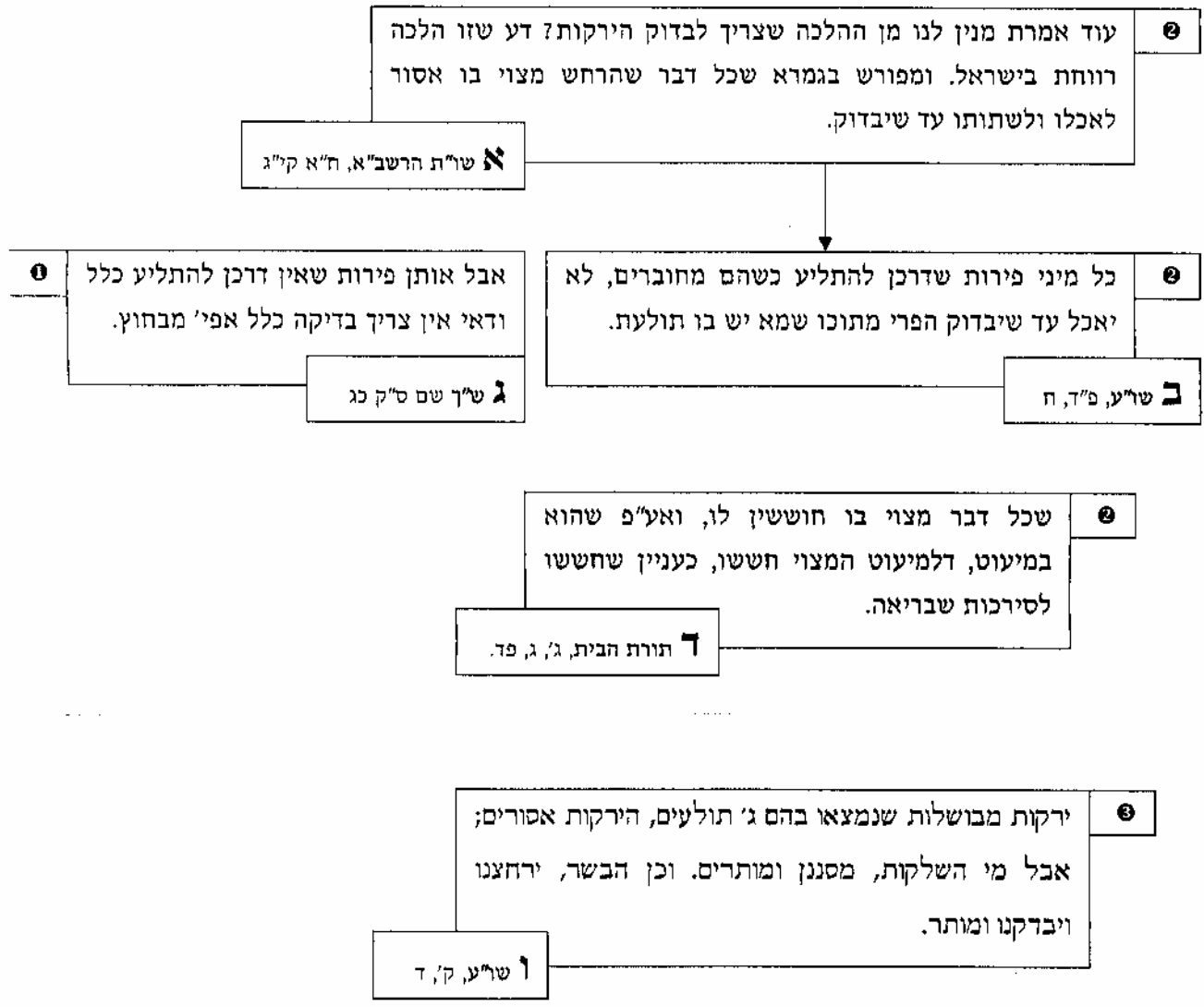
ומה שכתר"ה דן להקל באם הרופאים רואים תגובות בעלעקטריק ראדיאגרם לומר שאינו כלום ונחשב מת אם אך הפסיק לנשום, ודימה זה למה שמותרין לאכול כל דברים שנתחמצו אף שידוע שמתחמצים ע"י תולעים ושרואים אותם במיקראסקאפ, מפני שהתורה לא אסרה אלא תולעים ושקצים ורמשים שנראו לעינים כדשמע מפי זקנו הגאון ר' שמחה זעליג זצ"ל אשר כן אמר הגאון ר' חיים הלוי מבריסק זצ"ל, ובעצם לא היה צריך להביא מדברים שנתחמצו דהא כל האויר מלא משקצים ורמשים כאלו, ובכל נשימה ונשימה בולע האדם כמה אלפים ואולי מיליונים מהם ובהכרח שאינם בכלל השקצים ורמשים שנאסרו בתורה, וכן דימה למה שזקנו הגרש"ז ז"ל אמר שאין להתחשב במראות דמים עם מיקראסקאפ, וכן לא ברובע של תפילין ופגימת סכין לשחיטה וכדומה, שג"כ הוא דין ברור ופשוט שלא שייך להסתפק כלל, ואף אנחנו קטני קטנים ידענו זה לדבר פשוט שא"צ לפנים. כי לא הוזכר זה בגמ' וכל הדורות הכשרים הגאונים והצדיקים והחסידיים לא השתמשו במיקראסקאפ, וברור שהם קיימו כל דיני התורה ולא נכשלו בשום דבר אף באונס.

שר"ת אג"מ, יר"ד, ח"ב, קמ"ו

מסתברא לי שאין כל התבשילין שוים ולא כל התולעים שוים שאם התולעים מגוון התבשיל אי אפשר לבדוק ואסור ואם אינם מגוון התבשיל אפשר בבדיקה...

שר"ת הרדב"ז, ח"ב, תשכ"ג

חובת בדיקה

תולעת שהתבשלה

עבר ובישל תוך שנים עשר חודש בלא בדיקה יכול לבדוק בודק ואם לאו יראה לי שמוותר. הא למה הדבר דומה לבא זאב ונטל בני מעים של בהמה דמעמידים אותה בחזקת היתר. ועוד שהרי יש כאן שתי ספיקות. ספק היה שם רחש ספק לא היה ואם תמצא לומר היה שם שמא נימוח ונתבטל ואעפ"י שאמרו בריה לא בטלה לא אמרו אלא בבריה שלימה אבל מחויה ואפילו חתוכה בטלה. כמו שיתבאר בבית התערובות ולפיכך כל שיש בו שתי ספיקות אפילו באסורי תורה הולכין להקל.

מצב הנגיעות ודרך הבדיקה

<p>ומה שאומרות הנשים שמהבהבין הירקות באש אינו מועיל.</p> <p>א חכמת אדם, ל"ח, טו</p>	<p>א חכמת אדם, ל"ח, טו</p>	<p>(טו) הירקות בכל המדינות מוחזקים בתולעים וכן ירק שקורין פעטרוסקע (ובלשון אשכנז פעטערזייל) וקימל ועשב שקורין הויפט או קאפקרויט [כרוב] ושאר כל מיני ירקות מוחזקים בתולעים ואסור לאכלן בלא בדיקה וכן מיני סאלאטין [חסה] וכן בצלים ירוקים שאוכלין אותם חיים וצריך לברוק היטב היטב וכן קטניות ירקות... מוחזקים מאד בתולעים ואסור לאכלן עד שיפתח כל שרביט ושרביט ויברוק הקטניות כל אחד בפני עצמו...</p>
<p>סילקא ואיספינאק (תרד) שמצוי התולעת בתוך הירק עצמה מלמד התולעים שיש בקלתו ועיקר הבדיקה כזה, להעמיד כל עלה ועלה נגד השמש.</p> <p>ב פרי חדש, ס"ד, לר</p>		

ביטול איסור לכתחילה

<p>אין מבטלין איסור לכתחילה. ואפילו נפל לתוך היתר שאין בו שיעור לבטלו, אין מוסיפין עליו היתר כדי לבטלו. עבר וביטלו, או שריבה עליו, אם בשוגג, מותר. ואם במזיד, אסור למבטל עצמו, אם הוא שלו, וכן למי שנתבטל בשבילו.</p>	<p>ב שרע, י"ד, צ"ט, ו</p>
---	----------------------------------

רמת הנגיעות

לא נגוע: אבוקדו, אבטיח, אנוס, במיה, גרעינים לבנים, פריכיות אורז, צימוקים לבנים, קולרבי, קוקוס, קורנפלקס, קינמון, קפה, סוכר, תירס בשימורים, קמח תפוחי אדמה, תפוחי אדמה...
 לעתים רחוקות נגוע: אבקת מרק, אטריות, פירורי לחם.
 מיעוט מצוי: בטנים, בצל לבן לא יפה (רך, כמוש), גריסים, גרנולה, גרעיני חמוס, חיטה, כוסמת, משמש, סובין, עדשים אדומים, צימוקים שחורים, אורז, קמח, קמח מצה, שסק, שעועית, שקדים, תמרים.
 מוחזק: אספרגוס, ארטישוק, בצל ירוק, ברוקולי, גויאבה, גרעינים שחורים (תלוי מאיזה חברה וכו'); עור של גז קרפיון, חסה, חרובים, כרוב, כרובית, כרתי, סלרי, עדשים חומים, פטרוזיליה, שמיר, כוסברה, מנטה, נענע, בזיליקום וכד', תאנים, במיוחד תאנים יבשות, תות שדה, תירס, תרד.

ע"פ הרב ויא